

Information om Björnekulla kyrka

Björnekulla kyrka invigdes Första söndagen i Advent 1889. Befolkningsökningen i samband med järnvägens utbyggnad och stationssamhällets framväxt ledde till att det fanns ett stort behov av en ny kyrka. Kyrkan byggdes över den gamla kyrkan, som byggts ut flera gånger, men som stått på samma plats allt sedan 1200-talet.

Björnekulla kyrka syns vida omkring, och på kyrktrappan innan man går in, är det passande att stanna upp en liten stund och blicka ut över den hänföraende utsikten över slätten.

Björnekulla kyrka är ett storartat byggnadsverk, med högt torn och många skiftande byggnadsdetaljer. Kyrkan utgör ett ovanligt lyckat exempel på spetsbågestil, där man i tidens anda, inspirerad av gotiken från 13- och 1400-talet, strävade efter att linjerna skulle sträva uppåt och valven mötas i spets, i motsats till den gamla kyrkans romanska stil som kännetecknas av rundade bågar i valv och fönster. Arkitekten bakom kyrkan är Gustaf Petersson, som på denna tid var anställd på Överintendentsämbetet med gott renommé, och med stor erfarenhet av kyrkobyggnation. Han hade tidigare bland annat lett ombyggnaden av Visby domkyrka och Vadstena klosterkyrka och ritat flera kyrkor.

Den nya kyrkan byggdes i tegel som sedan blivit putsad och kalkad. Tornet är 53 meter högt. Kyrktuppen är 170 cm hög. Tuppen är en kyrklig symbol för vaksamhet.

Kyrkan har renoverats ett flertal tillfällen. Den senaste renoveringen skedde 1971-73, då en stor donation från familjen Assarson, ägare till Skånska Makadamfabriken i Åstorp, möjliggjorde en omfattande förändring av bla. kyrkans kor och orgelläktare, under ledning av kyrkoherde Tage Bentzer, arkitekterna Bent Jörgen Jörgensson, Björn Linn och Leon Nilsson, konstnär Erik Olson samt representanter från Riksantikvarieämbetet och donatorerna.

Altartavlan

Den väldiga altarmålningen, som är framställd på de tre korfönstren, färdigställdes 1973 av den berömde kyrkonästnären Erik Olson från Halmstadgruppen, under temat "Fönster mot Himmelen". Målningen framställer treenigheten, Fadern, Sonen och Anden, omgärdad av trons vittnen, de fyra evangelisterna, allt mot en blå bakgrund, himmelens och evighetens färg.

Längst upp syns ett öga, symbolen för Guds allseende, vilket påminner om den första personen i treenigheten, Gud vår Skapare och Fader.

I mitten framstrålar den andra personen i treenigheten, kyrkans Herre, Jesus Kristus, framställd som allhärskaren (*Pantokrator*), som sitter på härlighetens tron. Regnbågen påminner om Guds löfte att alltid vara nådig mot mänskligheten. Korsets armar med sår- märken förtydligar försoningen, det helande av världens synd som skett genom Jesus Kristus, när han gav sitt liv för oss.

Den tredje personen i treenigheten, Den helige Ande, symboliseras av den vita duvan. Duvans vingar påminner om att den helige Andes vind leder oss på trons väg genom livet. Den helige Ande kallas också hjälparen, som hjälper oss att tro på Jesus vår frälsare.

När man begrundar det vackra korfönstret slås man av de starka färgerna, som förstärks av dagsljuset, men också att vissa figurer är avbildade upp och ner. Att Jesus föddes på jorden, att Gud blev människa (*inkarnationen*), är ett så stort mysterium, att våra begrepp vänds upp och ner. Därför är Jesusbarnet vänt upp och ner. Samtidigt förstärker riktningen neråt, mot altaret, Guds sons närvaro i bröd och vin, som dukas för oss på altaret.

De så kallade "fyra varelserna" är ett återkommande motiv i Bibeln och har tidigt i kyrkans historia tolkats som symboler för **de fyra evangelisterna**, de som skrivit och vittnat om Jesus liv i Bibeln. Längst ner till vänster syns en mänsklig gestalt, eller en **ängel**, vilket är symbolen för evangelisten **Matteus**, som betonade Jesu mänskliga, judiska härkomst. Uppe till vänster syns ett **lejon** vilket symboliserar evangelisten **Markus**, som betonade Jesu makt och kraftgärningar. Nere till höger syns en **oxe**, symbolen för evangelisten **Lukas**, som lyfter fram att Jesus, likt oxen, är mänsklighetens tjänare som alltid står på de fattigas sida. Uppe till höger avbildas en **örn**, symbolen för evangelisten **Johannes**, som likt örnen har en högre blick och lyfter fram ett djupare perspektiv på vem Jesus är och vad hans frälsningsverk betyder för oss.

Dopfunten

Kyrkans vackra dopfunten härstammar från den äldsta kyrkan och kan dateras till första delen av 1200-talet. Den är huggen i sandsten och försedd med reliefankor på foten. Den är troligen utförd av en representant från den sk. Mörarpsgruppen.

Triumfkrucifixet

Det stora triumfkrucifixet i ek som hänger i taket framför altaret är en värdefull klenod från den äldsta kyrkan och kan dateras till andra delen av 1200-talet. Det har genomgått ett flertal renoveringar under historiens gång och fick sin nuvarande plats 1973. Termen triumfkrucifix betecknar den triumf som vår Herre Jesus Kristus (*Christus triumphans*) vann över döden. Att på detta sätt placera triumfkrucifixet i anslutning till *triumfbågen*, dvs. övergången mellan kor och långhus, är i enlighet med gammal kyrkotradition.

Altaret och silverkorset

Altaret uppfördes 1972 som ett enkelt murat altarbord med en skiva av skånsk granit. På altaret står kyrkans vackra silverkors, 130 cm högt, vilket tillverkats av silversmeden Sven Albrechtsson, Lund. På baksidan finns inskriptionen: "Till HERRENS ära! Kyrkvärden Anders Assarson och hans hustru Anette genom deras efterlevande."

Nattvardssilvret

En av Björnekulla kyrkas främsta kulturskatter är den stora nattvardsbägaren i förgyllt silver. Den är daterad 1649. Det tillhörande lilla fatet (paténen) för nattvardsbrödet är utformat av silversmed Jöns Josef Holmberg i Ängelholm omkring 1760. Oblatasken i vitmetall är från 1890 och silverkannen i nysilver är från 1910. Kyrkans nattvardssilver används vid högtider, tex. jul och påsk och stora högtidsdagar. Vanliga söndagar används keramikkräml, utformade av Tomas Anagrius, Kvidinge.

Nattvardsbägare 1649

Silverkanna 1910

Oblatask 1890

Nattvardsbägare 1997

Kyrkans textilier

Kyrkans äldsta mässshakar är i sammet från 1797. Bland nyare arbeten märks den vita mässshaken med tillhörande textilier som färdigställdes 2008 av textilkonstnär Britt-Inger Lanner, Åstorp, och den gröna mässshaken med tillhörande kyrkotextilier, invigd 2019, som är ett verk i sidentyg av konstnären Kerstin Jacobsson, Lund.

1797

1797

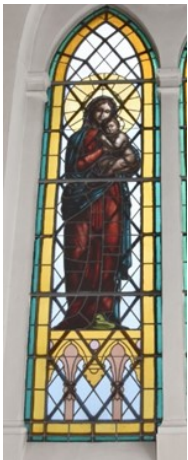
2008

2019

Orgeln

Kyrkans orgel är byggd 1973 av orgelfirma Anders Persson, Viken, Helsingborg med slutbesiktning av Per Rydén. Den genomgick en större reovering 2001 under ledning av orgelfirman P G Andersen och Bruhn, Köpenhamn. Orgeln har 21 stämmor, disponerade i traditionell barockstil i enlighet med svensk kyrkotradition, med två manualer och pedal. Den kraftigaste stämman är fagott 16'. I orgelfasaden märks trumpetstämman monterad med piporna vända mot församlingen. Orgelns placering på kyrkans norra läktare skedde på inrådan av domkyrkoorganist Folke Alm, Lund, som ansåg utrymmet för både orgel och körsångare på västra läktaren vara för litet. På västra läktaren fanns fram till 1971 den gamla orgeln, som inköptes begagnad till kyrkans invigning 1889 från Asmundtorps kyrka och som restaurerades och byggdes om 1909 av Magnussons orgelbyggeri, Göteborg. En förbättring och ytterligare utbyggnad av den gamla orgeln på västra läktaren skedde 1937 av Th Frobenius, Köpenhamn, på musikdirektör Ragnar Blennows begäran, med slutbesiktning av den riksbekante orgelkännaren Albert Runbäck.

Mariafönstret

Mariafönstrets ursprungliga placering var i det mittersta korfönstret, ovanför altaret. Att kyrkan har ett så vackert Mariafönster, och att den blå Mariafärgen är återkommande i både trä och textilier samt att Maria avbildas i både glas och skulpturer, gör att Björnekulla kyrka ibland kallas för en Mariakyrka.

Mariastatyn

Den sobra och stilrena Mariastatyn i trä, som alltid när det är gudstjänst sonderas av ett tätt ljus, är ett verk från 1973 av den dansksvenske formgivaren Kjell Jordahn, vars grav finns på Björnekulla kyrkogård.

Kormattan

Den signerade vackra blå kormattan "Nordstjernen", i extra prima flossateknik, beställdes 1973 från Märta Måås-Fjetterströms ateljéer, Båstad. Konstnär Barbro Nilsson. Den blå färgen knyter an till Maria, liksom stjärnan, som är en gammal symbol för Jesu mor Maria, etablerad i den kristna kyrkan alltsedan 800-talet, bland annat genom hymnen "Ave Maris stella".

Psalmbokskorset

Konstverket på orgelläktaren, "Lovsångens stammar", utgörs av ett kors utformat av förbrukade psalmböcker. Det är tillverkat av Ingemar Thalín 1998.

Bårtäcket

Kyrkans vackra bårtäcke i mångfärgad och fältindelad textil i blå nyanser, med gulddekor, guldband och mångfärgade fransar, är skapat av textilkonstnär Britt-Inger Lanner och skänktes 1998 till Björnekulla kyrka av Björnekulla syförening.

Textilskulptur

I koret, intill norra Maria-fönstret, finns skulpturen "Barn i rännad värld", framställd av textilkonstnär Britt-Inger Lanner 1998.

Kristusikonen

Ovanför sidoaltaret från 1973 finns en Kristusikon från samma år, skänkt till kyrkan av en anonym givare. Upphovsman är Kjell Jordahn.

Ljuslampetter

De 4 ljuslampetterna i svart smide, tillverkade 2007 av Lars Otto Lindskog, tänds i kyrkan varje gång huvudgudstjänst firas på söndagarna.

Altarljustakar

De sex silverljusstakar som på söndagarna används till att pryda altaret är tillverkade av Tenn & Silver AB, Västra Frölunda, 1955, och skänkta till kyrkan av tre anonyma givare. Vanliga söndagar används 2 ljus, mindre högtidsdagar 4 ljus och stora högtidsdagar 6 ljus. Till vardags används ljusstakar av tenn.

Altarvaser

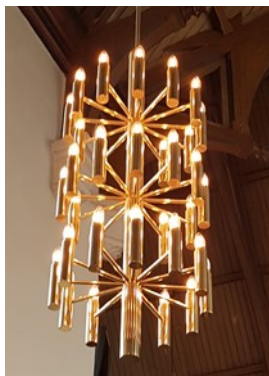
De två runda altarvaserna i silver som tas fram på söndagarna är en gåva av Anton och Matilda Andersson, och tillverkade av C G Hallbergs Guldsmeds AB, Stockholm, 1959. Till vardags används enklare vaser.

Dopljusstake i silver

Vid varje dop i Björnekulla tas kyrkans stora dopljusstake fram, tillverkad i silver av Sven Albrechtsson i Lund, med inskriptionen "TILL BJÖRNEKULLA KYRKA / FRÅN KYRKLIGA SYFÖRENINGEN / 1973".

Ljuskronorna

Kyrkans tolv ljuskronor i mässing, samt de två sidolampetterna i samma stil, är inköpta från firma Hans Agne Jacobsson, Markaryd, och beställdes till kyrkan i samband med den senaste renoveringen 1973. De gamla mässingsljuskronorna från 1896, som hängde i kyrkan fram till 1973, pryder numera stora salen i församlingshemmet.

Kyrkklockorna

Varje gång det är gudstjänst hörs den vackra klangen över bygden från kyrkans klockor. Klockorna ringer också när någon församlingsmedlem är avliden, sk. själaringing, och när namnet läses upp i kyrkan, sk. tacksägelse. Björnekulla kyrka har två klockor. Den lilla klockan kan härröra från mycket gamla tider, det finns uppgifter att den fanns redan i medeltidskyrkan. Den omgöts 1851 i Jönköping och har inskriptionen "Hör, Gud ännu sin nåd dig bjuder. Se, templets portar öppnar sig". Storklockan blev gjuten 1888 i Stockholm och har inskriptionen "Gå in i Herrans portar med tackande, uti hans gårdar med lovande: Tacka honom, lova hans namn".

Lilla klockan

Stora klockan

Kyrkobibeln

Församlingens äldsta bibel är Fredrik II:s bibel från 1589 med originalpärmar i brunt skinn, i mycket gott skick. Bibeln bortskänktes år 1688 av Björnekullas dåvarande kyrkoherde Jöns Åkesson Friesenbeck och har bla. tillhört Esaias Tegnér. 1930 kom bibeln tillbaka till kyrkan.

Budskapet i kyrkans blå färg

I Björnekulla kyrka är den blå färgen återkommande, i glasmålningar, textilier, och skulpturer, knäfall och stolar. Blått är himmelens färg, och på ett särskilt sätt också Marias färg. Men vanligtvis är det egentligen inte blått utan violett som räknas som sk. liturgisk gudstjänstfärg. Violett är botens eller eftertänksamhetens färg, vilket vunnit praxis i hela den världsvida kyrkan. I svensk kyrkotradition har dock blått och violett samma budskap. Blått var förr i tiden en variant av ordet för svart eller sot, dvs. sorgens färg. Blå betyder också på vissa håll mulen dag. Vi ser även blått i ordet blues som betyder klagan. Många kyrkor i Sverige har därför blå textilier istället för violett, tex. under fastan, och så är det även i Björnekulla kyrka.

Samtidigt har blått en helt annan innebörd, som alltså inte alls är knuten till någon viss tid på kyrkoåret och heller inte har med bot och eftertanke att göra, utan blå är som sagt också himmelens färg, salighetens färg. Marias färg är därmed också blå, eftersom hon är "högt benådad", och ska "prisas salig". Maria avbildas ibland i röd dräkt men med blå mantel eftersom hon är en människa, men klädd med himmelsk nåd och salighet. Jesus kan på motsvarande sätt avbildas i blå dräkt men i röd mantel eftersom han är av himmelsk härkomst men klädd i mänsklig gestalt, delande våra villkor.

Den vackra blå färgen i Björnekulla kyrka syftar alltså i första hand på det himmelska blått och på den blå Mariafärgen. Men i fastan och adventstiden återkommer samma blå färg i de liturgiska textilierna, men då syftande på bot och eftertanke.

Liturgiska färger under kyrkoåret:

Grönt = Trefaldighetstiden, de flesta söndagar på sommaren och hösten. Grön är kyrkans vardagsfärg, och syftar också på växandets färg.

Blått eller violett = Fastetiden och Adventstiden, symboliserande bot och eftertanke.

Rött = Annandag jul, Pingst och Apostladagen. Den röda färgen syftar på Den Heliga Andens eld och på martyrernas blod, de som dött för sin tro.

Svart = Sorgens färg, används på Långfredagen, Jesu dödsdag, och på begravningar

Vitt = Glädjens färg, används vid högtider och festliga söndagar året om.